

„MOST ÁLL A KÖZÖNSÉG ELÉ ELŐSZÖR, MINT HAZAI MŰVÉSZ”

FARKAS ISTVÁN 1936-OS KIÁLLÍTÁSÁNAK RECEPCIÓJÁBÓL¹

Farkas István kiállítása. Ezek a majd fél méter széles sima és fehér bekeretezések, amelyek Farkas István képeit olyan szokatlan módon foglalják be az Ernst Múzeum most megnyíló kiállításán, - nem képrámák, hanem útmutatások. Egyrészt a festő művészi szándékaihoz és törekvéseihez, másrészt és gyakorlatian ahhoz, hogy ezek a képek nem felakasztott díszek, hanem magába a falba illesztendő dekoratív és szervesen kapcsolódó részei az új építészetnek. Ez a cél és szándék természetesen nemcsak a keretekben él, hanem átérezetten ott gyökerezik magukban a képekben, amelyek javarészt tempera, enyvfesték eszközeivel egy új freskóstílus lehetőségeit bontják ki. Ebben a művészi célkitűzésben érvényesül Farkas István elmélyült festői kultúrája és erős hatásokkal érvényesülő egyéni leleménye. S bár úgy érezzük, hogy újabb képeinek leíró és ábrázoló részében közelebb került a realitáshoz és a valósághoz - mégis bizonyos, hogy ennél a valóságábrázolásnál sokkal inkább első-sorba való számára a szín és vonal a maga önmagáért való titokzatos és álmódott harmóniáival. Van egy kis terme, amelynek minden képe egy más szín jellegzetességeivel szólaltatja meg ugyanazt a problémát. Ugyanez szólal meg két legkifejezőbb kompozíciójában, a *Vihar után* liláin és zöldjein és a *Végzet* két tragikus és groteszk figuráján. Ebben a színjátékban tud halk lenni, mint egy krizantémes csendéleten, letompított, mint nagy, erős tájképein, vagy harsogó, mint egy vízparti képén. Érdekes új hangot jelent és látomást, amely a kép tiszta eszközeivel kutatja és találja a szín, a vonal szépségének és a mindenségnek mély összefüggéseit. Farkas István az újabb törekvésű magyar piktúra egyik legérdekesebb művésze.

B. L. 8 *Órai Ujság*, 1936. január 5. 6.

Farkas István kiállítása az Ernst Múzeumban. Farkas István a mai francia kultúrával legjobban átítatott magyar festőművész. Mi ezt látjuk rajta először. Párizsban, ahol könyvek jelennek meg művészetéről, ahol nevének jólismert csengése, piktúrájának irodalma van, elsősorban magyarnak tartják. Nálunk mégis bemutatkozásnak számít holnap megnyíló, az Ernst Múzeum minden termét megtöltő, nagy kiállítása, mert hosszú éveken át külföldön élt s itthon is messze maradt a

¹ Összeállította Bardoly István, szerkesztette Markója Csilla (ELKH BTK MI).

művészi közelettől és a nagyközönségtől is. Most áll e közönség elé először, mint hazai művész s egész fejlődésén átvezetve mutatja: íme így vagyok magyar művész, aki a legjobbakkal egy sorban küzd az új magyar festői kifejezésért.

Ha megismerik, könnyen megérik majd, hogy látszólagos absztrakt hajlamai mögött egy derűs lírikus szólal meg mindig őszintén és ösztönösen képein, amelyekről a novellisztikus elem teljesen hiányzik, és ha van is, nem azon keresztül, hanem csak a színek harmóniáján át lehet és kell megközelíteni. Színei, a lilák, pirosak, sárgák és főleg zöldek, hol ragyognak, világitanak, hol pedig gyönyörű szürkékkel lehetetlen tónusokba olvadnak.

Külsőségben – döntően lényeges külsőségben – is érdekes újítás fogad a kiállításon. Legtöbb képe széles falfehér keretbe van foglalva. Érezni, hogy ez nem is keret akar lenni, hanem maga a fal síkja, amibe bele van építve a kép. És csakugyan azt mondja a katalógus előszava, hogy ezek a falba illesztett képek egy új freskóstílus előhírnökei.

Mi még többnek érezzük ezt a kísérletet. Az első tudatos próbálkozás ez az új építészet és a modern kép összehangolására. Az új építéstílus ledobta a képeket a falról, mert érezte, hogy a fal és a ráakasztott keretes kép között semmi szerves kapcsolat nincs. A fal és a kép viszonyának tisztázására itt történik az első lépés.

(m-i) [Mihályfi Ernő]² *Magyarország*, 1936. január 5. 8.

Farkas István az Ernst-múzeumban. Manapság egy-egy művészeti irány sokszorosán rövidebb életű, mint az araszyninak nevezett emberélet. A világháború után végképpen meglódult emberlélek – a hullámok taraja persze mindig a költő és művész – nehezen tudott megnyugodni, míg végre politikában és művészetekben is igen sokfelé megérkezett a – reakcióhoz, régebbi irányú kultuszokhoz, vagy némely új klasszicizmusokhoz. Ámde igen sok művész – mint a vihar után is későig elhullámozó tenger tajtékja – még ma sem tudott megnyugodni, még ma is forradalmaskodik, azt már aligha nevezhetjük modernségnek; a modernség már túl van ezeken a forradalmakon. Farkas István e harmadik budapesti bemutatkozásában újra újabb forradalmat mutat be. A dolgokból, úgyszólván a főnevekből indul ki és azután keresi hozzá a minőségeket, a jelzőket. (Holott a szem csupa minőségeket lát, míg a dolgokat majd csak az értelem állapítja meg.) A falfestmény lelkét akarja belevinni egész festészetébe, szenvedélyes erőltetésekkel. Míg csak bevezetőül nyújtott szénrajzait nézzük: meglep teljesen biztos tudásával, fölényével, de mire képeihez érkeünk, mégse tud meggyőzni, elfogult proselitának, fölényeskedőnek érezzük. Például említjük domború ívű horizontjait: a horizont, melyről a többi nyelvek a

² Mihályfi Ernő (1898–1972) újságíró, politikus, 1920-tól *Az Est*, illetve *Az Est*-lapok munkatársa, 1936-tól a *Magyarország* egyik szerkesztője, 1939-től a *Független Magyarország*, majd a *Magyar Nemzet* újságírója, illetve szerkesztője. Ld.: Mihályfi Ernő: *Emlékirat helyett*. Budapest, 1975. és *Művészek, barátaim*. Budapest, 1977. – műgyűjteménye a salgótarjáni Dornay Béla Múzeumban található.

vízszintest elnevezték, még a legfanatikusabb szemben sem ferdül ennyire körívvé. A rajz, a fénytörvények, a látszat-tan törvényei még a szenvedélytől leglángolóbb szemben sem másulhatnak meg ennyire. Nem tehetjük túl magunkat annak megállapításán, hogy minden közlésnek két elemmel kell számolnia: önmagával és azzal, aki számára közölni óhajt. Aki csak önmagához beszél, elkerülheti e második elemet, de az a festő, aki az egész közönség elé kiállít: kénytelen számolni az egész közönséggel.

B. *Magyarország*, 1936. január 5. 21.

Kiállítások. [...] Ernst-múzeumi kiállítása teljes skáláját mutatja a művész tehetségének. Teljesen megértjük párizsi kiállításának sikereit és azt az elragadtatást, amellyel a kitűnő francia író, André Salmon ír róla. Farkas István franciás tehetség, könnyed, bátor, friss és ahol merész, ott is érzékelteti, hogy komoly kultúra van mögötte. Talán grafikája a leghatásosabb, különösen vízfestményei, de valamennyi között a legelragadóbbak azok, amelyiket André Salmonnal együtt kiadott „Correspondances” című mappájában megcsodáltunk. A kiállításon a meglepetés erejével hatnak nagy vásznai és a széles fehér keretek, amelyekkel azt akarja érzékeltetni, hogy képei nem keretbe, hanem falba kívánkoznak. A nagy fehér keretek valóban hatásosan emelik ki Farkas István képeit, amelyek azonban anélkül is, önmagukért is megérdemlik a legnagyobb figyelmet. Farkas István művészete: a tiszta festői elemek harmóniájából megsejtetni a valóságot, mindig több naturális elemmel keveredik. Ezen az úton még nem állapodott meg. Nagyobb vásznai ennek az útnak forrongásait mutatják. A kiállítás rendezése mintaszerű. [...]

szp. á. [Szélpál Árpád]³ *Népszava*, 1936. január 5. 4.

Farkas István az Ernst-múzeumban. Egészen különös, a kiállítások legnagyobb részétől már külsőségeiben is eltérő Farkas István új kiállítása, amely vasárnap nyílik meg az Ernst Múzeumban. Itt a képeket a szokott plasztikus rámak helyett széles, lapos, sima fehér karton keretek veszik körül. Ez nem valami különcködés, vagy feltűnési vágy, mindenáron mást, újat adni, hanem szervesen hozzátartozik a kiállított művek természetéhez. Ezek a széles, sima fehér keretek azt akarják jelezni, hogy Farkas István képei nem a faltól függetlenül odaakasztott képek, hanem közvetlenül a falra festett dekorációik. Farkas István freskótanulmányokat állított ki, s már képei technikájában és eszközeiben is utal arra, hogy itt nem a szó mindennapi értelmében vett piktúráról van szó. A képek javarésze temperával és enyvfestéssel készült s a

³ Szélpál Árpád (1897–1987) író, költő, újságíró. 1926-ban a *MA* közülte első írásait, majd az 1928-tól a *Népszava* munkatársa lett, 1935–1949 között a lap párizsi tudósítója, utóbb a francia rádió magyar osztályának munkatársa. Írásai jelentek meg *A Reggelben* és a *Pesti Hírlapban* is. Ld.: Szélpál Árpád: *Forró hamu*. Budapest, 1984. és *Öt év isten háta mögött*. Budapest, 1985.

szokott freskóktól annyiban tér el, hogy a súlyt nem a monumentalitásra, hanem a festő belső mondanivalójára helyezi. Tehát nem epikai és hősi pátoszú, mint a legtöbb freskó, hanem elmélyülten lírai. Nagyszerűen érvényesül bennük Farkas István nagy festői kultúrája, amely szakítva az eddigi absztrakt festészettel és a kubista stílussal, egyre közelebb fordul a tárgyi realitáshoz. Most már ábrázol és elbeszél is ez a piktúra, bár a hangsúly mégis inkább a festői problémák bravúros megoldásán van, nem a természet visszatükröztetésén. Van egy terem a kiállításon, ahol minden egyes kép más és más szín minden árnyalatát összecsendítő szimfóniáján, vagy ugyanazt a problémát próbálja megoldani más és más színek harmonizálásával. Különösen hatásosak zöldjei és lilái. Sokszor a halk, finom tónusok letompított zsongásával hat, máskor harsogó, erőteljes színek riadóit fújja... A kiállítás igen érdekes és a művészet barátainak számos gondolkodóba ejtő problémát ad fel. Tény, hogy az erősen modern törekvésű magyar festészetben Farkas István az eredeti és figyelemreméltó egyéniségek közé tartozik.

Nemzeti Ujság, 1936. január 5. 20.

Két festő. Farkas István. Aki közel akar jutni Farkas István festészetéhez, az ne bízza magát pusztán csak az érzékeire, hanem kapcsolja be a lélekeknek, az idegeknek azt a titokzatos motorját is, amelynek működését hatodik érzéknek, vagy tán még inkább „megérzésnek” szokták nevezni. Ilyenformán rátapinthatunk ennek a különös és egészen egyéni festőnek igazi lényegére. Mít jelent ez a lényeg, a festészet dologi szempontjából? Azt, hogy Farkas Istvánnak az érzékeltető világ, a természet elemei legfeljebb csak annyit jelentenek, amennyit a költőnek a szó, a muzikusnak a hang, mert ezekből az elemekből Farkas azt a világot építi fel képein, amely a látható és érzékelhető világ mögött és felett való. „Spirituális” festő? „Szürrealista” festő? – hogy ezeket a divatos és idegen művészeti iránymeghatározásokat idézzük?! Mind a kettő és egyik sem. A természet, a valóság nélkülözhetetlen elemei Farkas István művészetének, hiszen itt, ezen a kiállításán, amely vasárnap nyílik meg az Ernst Múzeumban, csodálkozva látjuk, hogy ugyanaz a festő, aki nagy munkáin előbbre helyezi a természetfeletti élményt a természetinél, az érzékfelettit az érzékinél, minő áhítattal és szinte gyermeki ámulattal tud megfigyelni és rajzba írni egy erdei fatörzset, egy pálmát, egy tájrészletet. De mindezek azután csak elemeivé válnak festői látomásainak, nem pedig lényegévé. Farkas azonban sohasem kényszeríti a szemlélőt, hogy kövesse őt abba a különös, sejtelmes világba, amely csak az övé. A megmagyarázhatatlant nem magyarázza, csak érezteti és akinek idegeiben – mint valami hangvilla érintésére – a látott kép nyomán ugyanaz a látomás rezeg szét, mint a művész képzeletében, az a legvégsőkig átéli ezt a festői és szellemi világot. A *Kísértetek háza* című kép – például – igen sok embernek nem jelent mást, mint finom tájképet. Aki azonban Farkast követni tudja, az megborzong, még mielőtt a katalógusban megnézte volna a kép címét. Minden képe tragikus. A legmindenapibb kis idillt is, például egy levélolvasó családot, egy hajnali ködben bandukoló

öreg házaspárt, egy térzenét hallgató vidéki asszonyságot, metafizikai vonatkozásaiban tudja éreztetni, mintha az emberi élet minden pillanata egy tragédia fogamzása, kirobbanása vagy elhangzása volna. Máskor viszont egész életregényeket mond el a kép (*Z. S. grófnő*), vagy balladákat, szinte Villon keserű nyersségével (*Részeg költő és anyja*). És mindezt a temperaszíneknek néha viharosan villódzó, néha sejtelmesen elhanyagló, de mindig izgalmas és teljesen egyéni kezelésével teszi láthatóvá, mert ez Farkas István festői folyamatának igazi meghatározása: a láthatóvá tett láthatatlan. Rajzain és egyes kisebb képein kívül a nagyobb alkotásokat széles, sima, lapos fehér fába illeszti, hogy így is éreztesse: nem elhatárolt kis részeit festi az életnek és világnak, hanem minden képe egy-egy külön világ. Farkas István művészete egyedülállóan izgató és jelentős fejezete a mai Európa festőművészetének.

Fóthy János *Pesti Hírlap*, 1936. január 5. 4.

Három kiállítás. 1. Farkas István képei és rajzai. Az Ernst-Múzeum átalakított helyiségeiben ma, vasárnap délelőtt nyílik meg Farkas István kiállítása. A kiváló művésznek ez a harmadik teljes képet adó bemutatkozása éppoly meglepő, mint sikerült. Kiállított anyaga három csoportra tagolódik: beépített falfestményekre, táblaképekre és grafikákra. Az igazi meglepetést a deszkára festett, keret nélkül falba illeszhető tájképek és figurális-kompozíciók hozzák. Ezek a széles formákon felépülő, rendkívül érzékeny, kifinomult szinkultúrára valló temperák nemcsak egy új, eredeti festői eljárással ismertetnek meg, hanem egy elmélyült, áhítatosan komoly, értékes művész egész lélekvilágát, képzeletgazdagságát és egyéni szemléletmódját is hiánytalanul kitarják, a tiszta festői kifejezés legmaibb eszközeivel. Farkas művei *elsősorban szín-, forma-, vonal-, ritmus- és tömegharmonizálások*, amelyek a belső szemlélet sugallatát követve testesednek »témává«, egy-egy tárgyi emlékkép alakjában. Különös és érdekes hangulatokból táplálkozó látomások realizálódnak ezekben a szerencsés alkotásokban, amelyek körül különösen az expresszív erejű, monumentális egyszerűségű *Hullám*, a lilás, éleszöld és mélykék színekben pompázó *Este*, *Vihar után*, *Kisvasút*, *Vörös asztal*, *Kísértetek háza* és a *Krizantémumok* című csendélet dokumentálja legmeggyőzőbben Farkas István teljes művészi kiéretttségét. Négy termet megtöltő rajzai és akvarelljei nemkülönben erről tesznek megkapó bizonyosságot.

-io. [Carpaccio / Kárpáti Aurél]⁴ *Pesti Napló*, 1936. január 5. 16.

Farkas István az Ernst-ben. Az ember megnézi ezeket a képeket, először azt hiszi, hogy egyszerűek. Kevés részlet van rajtuk, mindemből, csak a kiugró jellegzetességek, ős alapformája a fának, háznak, tengernek, figurának. A szín is többnyire lemondott

⁴ Kárpáti Aurél (1884–1963) író, újságíró. Az *Alkotmány*, *A Hét*, *Ország-Világ*, *Világ*, *A Nap*, *Nyugat*, *Uj Idők* rendszeresen közölték írásait. 1921-től a *Pesti Napló* színház- és műkritikusa volt.

minden játékos árnyalásról, egysíkban éreztet zöldet, szürkét, lilát, narancsot, két-három szín uralkodik csak egy-egy képen, a többit elrendezi a fehér és fekete.

Aztán eszmél csak rá az ember, hogy ez egy egyszerűség: leegyszerűsödés a nagy realiztikus pompázásból, amit ez a festő tudna – hiszen a természetű rajzok ezt pontosan mutatják – s hogy ez nem más, mint lehiggadás vagy formába kristályosulás nagyszabású képépítés jegyében, ezen felül tömörség a piktori szavakban, hogy a mondanivaló annál kiömlőbb láva legyen. Mert az. Láva! Forró megindult föld belseje, amely rejtélyes kéreg alatti elemeket hoz felszínre, olyan állhatatosan komoly alkatrészeket, mint amilyen a tűz, a gáz, a vas vagy az aranya.

Nem játékoság Farkas István festészete, nem könnyed gyönyörűség, nem lihegő szintánc a teremtett világ felett. Elkomorult és viaskodó élmények tömörültek nála a festői formákba, színesedtek porfestékbe s majdnem ugyanily zsírtalan olajba, hogy elmondják: ki ő, mi ő, mitől szenved s mitől kell neki szenvednie – aki nem szenved, nem művész! – s ezt elmondják olyan formanyelven, amely a százszázalékos piktúrát s nem lehet senkié, csak Farkas Istváné.

Ez itt harmadik budapesti gyűjteményes kiállítása és csak az utóbbi tíz esztendő termése. Három olyan évé is, amelynek csúcspontjához érkezett képeit még nem láttuk. De újszerű képépítése ebben az utolsó tíz évben is arra emlékeztet, hogy tulajdonképpen elindulását Picasso és Braque kubista forradalma (1912-ben) alapozta meg és fegyverezte fel, az ő építészeti irányuk szabta meg Farkas falfestő-jellegét és törekvéseit az elvont vagy félig elvont nagyvonalúságra.

Ő az a festő, aki sohasem hazudik. Ő az a festő, aki belső kényszerén él. Ő az, aki nem alkuszik egy jottányit népszerűségért és olcsó babérokért. Nézzük meg egy pillanatra – sok közül – „Tengerparti hotel” című képét. A zöld tüllruhás démon kis megtévesztő Niniche kalappal kék és zöld éjjeli fényben – tengerverőfényben – vetkőzik. Manet-nak Renoir-nak, Degas-nak, a vidám impresszionistáknak, akik boldogan tobzódtak az életben, vannak hasonló, verbénaillatú Niniche⁵ lányaik. De mivé torzult ez a zöld tüllös nő látomás Farkasnál? Keserves kínszenvedéssé, fogcsikorgató gyűlöletté, leküzdhetetlen szomorúsággá – túl azon, hogy a kép ilyenformában, zengő zöld színeivel szívbe markolóan szép. Vagy a „Lóversenyen”. Sok nagy festője volt már a lóversenyeknek, amelynek szabad színtere színekkel és vonalakkal részegíti a látó szemet. Farkas olyat lát itt is, amit még senki. Könnyű tavasz levegőben, Párizs ezüstössé szűrt zöldje, kékje, szürke csillogásban: különös torzfinort az emberi ábrázaton. A cilinder, az még igen. De a száj? Azt már elütötte egy nem hallható állati bőrdülés vagy hörgéské, amit a festő látnoki szemel lát, de maga a cilinderes, aki idejött, hogy szórakozzék, nem hallat és nem is sejt.

Brueghel vagy Daumier időszerűen? Nem. Farkas István egyedül és maga. Nagy festő, egyedül járó, meredeken és magasba járó, nagyobb annál, minthogy azt köznapi hangulattal hihetnők. Az idő neki fog adni elégtételt. És igazat.

Dénes Zsófia⁶ *Reggel*, 1936. január 7.

⁵ Alfred Hennequin és Albert Millaud 1878-ban bemutatott színművének hősnője.

Farkas István nagysikerű kiállítását József Ferenc főherceg és Anna főhercegasszony is meglátogatták és nagy elismerésüket nyilvánították az európai híró festőművész gyönyörű képei felett. Az Ernst-múzeumban rendezett kiállításnak különben is szokatlanul nagy közönsége és sikere volt.

Nemzeti Újság, 1936. január 12. 27.

Kiállítások [...] Jelentős esemény számba ment végül Farkas Istvánnak az Ernst-múzeum összes termeiben rendezett kollektív kiállítása is. Farkas igen jól jellemzi magát, midőn a következően nyilatkozik művészetéről a katalógus előszavában:

«Festő eljárásom fordítottja az eddigieknek, a naturalizmusnak, impresszionizmusnak. Ott a motívum volt a kiindulási pont és azt igyekeztek festői elemekkel telíteni. Nálam az elindulás a tisztán festői elemek, színvonal, ritmus, tömeg harmonizálásával kezdődik és csak mintegy másodlagosan inkarnálódik aztán egy fának, hegynek, alaknak vonalába, színébe, szóval a leíró részbe.»

Farkas István kiállított művei három csoportra oszlanak. Igen friss és igen jellegzetes tanulmányszerű vízfestmények és rajzok mellett, amelyek adatgyűjtés számára valók, sokkal líraibb, sokkal átalakítóbb, erősen átkomponált festményeket látunk, amelyek előbb idézett módján készültek. De nagy számmal találunk olyan festményeket is, melyek a mai festészet sóvárgott célját, a freskót akarják szolgálni.

Farkas István kétségtelenül az a festőnk, aki legközelebb áll a mai francia festészethez. Nemcsak, mert éveken át állandó érintkezésben volt vele Párisban, hanem azért is, mert lelkiségét ugyanaz az ideges elfinomodás és szeszélyes líra jellemzi, mely a mai párisiakat eltölti. Nekem azok a festményei tetszettek leginkább, ahol kevés motívumon ezt a finom szenzibilitást adja és még nem akarja monumentális kompozíciókká alakítani. Bár összetettebb és változatosabb szín és szerkezeti felépítésű elképzelései között is akad jócskán olyan mű, mely meggyőzően foglalja össze sokoldalú törekvéseit.

Művészete különben érdekes összetalálkozás az idehaza fejlődött mai festészetünk szellemiségével: szintén erősen látomászerű. De testetlenebbül és kevésbé érzékien az; líraisága nem vérmesen aktív, vagy kontemplatív módon álmatag, nem forró-vérű, hanem inkább hűvösen finom és visszaemlékező.

Farkas Zoltán *Nyugat*, 1936. február 1. XXIX. évf. 2. sz. 161–162.

A KUT kiállítása. [...] Farkas István a sejtelmesség felé hajló, formákat feloldó expresszionizmusával a legvalószínűtlenebb színhatásokat is elfogadhatóvá teszi. [...]

Y. E. [Ybl Ervin] *Budapesti Hirlap*, 1936. február 23. 18.

⁶ Dénes Zsófia (1885–1987) író, újságíró. Farkas Istvánról többször is írt, pl.: Dénes Zsófia: Egy majdnem elfelejtett nagy festő portréja. *Kortárs*, 10. 1966. 1959–1965.

Képzőművészek Új Társaság. Kiállítás a Nemzeti Szalonban. [...] Farkas István látomásán a színfoltok földült mintázata mintha szemünk láttára kezdene emberi alakot öltetni, az alakok között pedig félelmetes drámai feszültség lappang. A képzésnek ez a módja már festői jelbeszédnek számít. [...]

Kállai Ernő⁷ *Ünnep*, 1936. február 28. III. évf. 9. sz. 414–415.

Kiállítások. [...] A január hónap művészi krónikájának kapcsán meg kell emlékeznünk Vass Elemér és Farkas István festőművészek kiállításairól. Mindkettő állandóan fejlődő, ösztönös művész. Farkas István ecsetjét a tudásból eredő virtuozitás jellemzi, amely a természettől ellesett különböző elemeket a maga különleges és mindig a legnehezebb oldaláról vett problémáinak megoldására állítja be. Ahogy egy-egy színnel oldja meg egy kép teljességét, az a tudás fölényes érvényre juttatása. Mi azonban két virágcsendéletét, amelyekben a tudáson túl emelkedve, mély érzésekről is tanúságot tesz, tartjuk művészeté kiemelkedő értékeinek. [...]

Kopp Jenő⁸ *Katolikus Szemle*, 1936. február, L. évf. 2. sz. 146.

Barcsay Jenő és Vilt Tibor kiállítása az Ernst-Múzeumban. [...] ennek a lelki, művészi feltárlásnak nyomán mi is levetjük azokat a gátlásokat, amelyek bizonyos kétellyel töltöttel el bennünket Barcsay festészetével szemben – egy csapásra úgy áll előttünk, mint mai festőművészetünk egyik legérdekesebb, legerősebb egyénisége. Barcsay nem az a „rokonszenves” festőegyéniség, aki, minden súlyos problémája mellett – például – *Bernáth*, *Berény* vagy *Szőnyi*. Komor megközelíthetetlenlenségében inkább Farkas István vagy *Nagy István* rokona, és tájképeinek festői vonásaiban is megtalálható bizonyos Nagy István-vérség.

Fóthy János *Pesti Hírlap*, 1936. március 8. 15.

⁷ Kállai Ernő (1890–1954) művészettörténész, kritikus. 1938–1944 között a *Pester Lloyd* kritikusa; írásait rendszeresen közli a *Magyar Művészet*, *Uj Idők*, *Gondolat*, *Korunk*, *Magyar Nemzet*, *Szép Szó*, *Az Ország Útja*, *Magyar Csillag*, *Tér és Forma*. Ld.: Pernecky Géza: Kállai Ernő (1890–1954). *Enigma*, 13. 2006. no 48. 345–386.

⁸ Kopp Jenő (1900–1977) 1930-tól a Székesfevárosi Múzeum munkatársa volt, 1937-től igazgató. A *Katolikus Szemle* közölte rendszeresen műkritikáit, de közölte írásait a *Magyar Művészet*, *Szépnművészet* és a *Tükör* is.